

ЗІ СПОГАДІВ

Людмила Григорівна Матюшко

Лікар-кардіолог, доктор медичних наук, провідний спеціаліст Національного інституту серцево-судинної хірургії імені М.М.Амосова.

Понад двадцять років працювала з Миколою Михайловичем, пройшла шлях від операційної медсестри до лікаря-кардіолога.

По-перше, він не просто лікар, а ще й директор. Це був сильний чоловік, міг захистити і посварити, був чесним. Ось прямота, чесність, порядність, помножені на природну геніальність — це все Микола Амосов. Для нього були всі рівні, що професор, що лікар, що медсестра або санітарка.

Часто згадують, що Микола Михайлович в операційній міг grimнути, а то і вилаяти. На це я скажу так: це був крик болю, крик душі, коли була кровотеча або коли він відчував, що хворий може "піти". Якщо Микола Михайлович підвищував голос чи був неправий, він умів просити вибачення... Він знав поіменно всіх співробітників, і не було людини, якої він не любив. Мені дуже прикро, коли говорять, що він матюкався. Та ніколи! Він міг простими словами вилаяти, а з матом він закінчив ще на війні. Операційною сестрою була Лідія Василівна, його дружина, він заматюкався, був скандал, і після цього він зарікся матюкатися... Якщо і був грубуватим, то на це були причини: наприклад, в операційній міг кинути недостатньо якісний затиск, щоб дали інший. Коли з ним працюєш поруч, цього крику не помічаєш, не відчуваєш себе ображеним. А якось він мені сказав: ну і замучив я тебе, мила, — тоді у пацієнта була кровотеча, йшла боротьба за його життя. З Миколою Михайловичем працювати було за честь. В операційній нас була команда — три бригади, він працював в першу, другу і третю чергу, робив головний етап операції і переходив в наступну операційну, а працювати доводилося і вдень, і вночі. Наприклад, такий випадок: аневризм аорти (а це головна судина, і вона могла розірватися, як бомба, в будь-який час!), глядачі дивляться на нас через скляний купол. Так за 14 годин вони втомилися, принесли матраци і напівсидячи, напівлежачи стежили за операцією. А в операційній абсолютно не помічаєш часу...

Після операції він був знічений, ні з ким не розмовляв, сідав на свій улюблений стільчик і мовчки думав, аналізував. У нього була велика чашка, яку подарували йому ми — операційні сестри, і він в своєму кабінеті пив чай. А потім знову йшов в реанімацію, чекав, коли хворий прокинеться, і тільки тоді міг піти додому.

Кожну смерть він переживав як особисту трагедію, і це відчували всі — це була трагедія у нього, у нас, у всього Інституту. Я не пам'ятаю, щоб при мені пацієнт помер на столі, але якщо це траплялося після операції, на п'ятихвилинках проводилося справжнє слідство: хто винен, які були аналізи і так далі.

Був такий випадок: він привіз з Америки клапан і вирішив вшити його 10-річному хлопчику. І перед самою операцією цей клапан зник зі столу. Треба

вшивати — а його немає. Я готова була провалитися, зникнути, я просто не уявляла, що зараз буде. Клініку підняли на ноги! Це доля: пропажу не знайшли, зберегли хлопцю його клапан (протез йому вшили тільки через 10 років), операція пройшла чудово, але як кричав Амосов — я передати не можу. Його, напевно, чув весь Інститут. Він мав рацію: фактично я втратила клапан. Вже після операції Микола Михайлович сів на свій стільчик і каже: "Люся, я тобі довіряю, проведи розслідування і знайди, хто винен, і ми його покараємо". І в цей момент я бачу клапан: його просто накрили марлевими кульками, коли я щось готувала до операції. Беру клапан, підходжу: "Не треба розслідування, винна я..." "Тобі пощастило, що операція пройшла успішно", — абсолютно спокійним голосом говорить Амосов. Цю історію ми часто згадували. А хлопець, якого я випадково врятувала від протеза, недавно, вже дорослим пацієнтом, потрапив в мою палату...

Коли Микола Михайлович уже сам був після операції, ми його відвідували. Він дуже докладно розпитував про операції і говорив: коли я проходжу повз операційну, біль розриває, що я вже не можу туди піти і оперувати. Він до кінця залишався хірургом. Розумієте, в операційній по-своєму тече час, зовсім інші відносини — це інший світ, де працювати треба, розуміючи один одного, і Микола Михайлович це особливо цінував.

Микола Михайлович був людиною дивовижної скромності. Ні від кого подарунків не приймав. Тільки якщо щось зроблено своїми руками — хтось годинник зробив, де скальпелі — стрілки, вони, здається, в кабінеті і зараз висять. Навіть квітів не брав. Напередодні дня народження завжди просив: передай всім, щоб не витрачали на подарунки гроші, зарплати і так невеликі. Про троянди говорив: "Вони кусаються".

2011 р.

"Микола Амосов. Спогади сучасників" (видано російською мовою)
Київ, Видавничий дім "Особистості", 2015